

В.Я. НУСІНОВ, д-р економ. наук, проф., Л.А. БУРКОВА, канд. економ. наук, доцент
Криворізький національний університет

УРАХУВАННЯ ФАКТОРУ ЧАСУ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ НАСТАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Питанням оцінки ймовірності настання банкрутства підприємств присвячена досить велика кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених. Найбільш відомими зарубіжними методиками є моделі Е. Альтмана, Р. Ліса, У. Бівера, Р. Таффлера, Д. Фулмера, Г. Спрінгейта та ін. Питаннями розробки подібних моделей займалися й дослідники пострадянського простору, а саме: І. Бланк, О. Зайцева, А. Ковальов, Г. Савицька, Р. Сайфуллін, О. Терещенко, А. Шеремет тощо. Однак існуючі на сьогодні моделі оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств містять певні недоліки, а саме: недостатнє обґрунтування доцільності використання фінансових показників у моделях; використання в моделях тільки лінійної залежності; не адаптованість моделей до специфіки української економіки, окремих галузей чи регіонів тощо.

Останнього часу дослідниками пропонуються рекомендації щодо удосконалення моделей оцінки ймовірності настання банкрутства підприємств. Так, наприклад, у роботах [1; 2; 3] під час оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств запропоновано ураховувати частку афілійованих зобов'язань у загальній сумі заборгованості підприємств, яка є досить суттєвою. Однак й до теперішнього часу у дослідженнях не розглянуті питання щодо оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств з урахуванням фактору часу. При цьому як для самого підприємства, так і для його стейкхолдерів абсолютно не байдужою є відповідь на питання: «Коли може відбутися банкрутство підприємства?». Звісно, до настання цієї події може пройти як один, два, три роки, так і десять років і більше. Очевидно, що залежно від часу настання цієї події доцільно приймати різні управлінські рішення.

Нами запропоновані методичні підходи, що дозволяють визначати ймовірність настання банкрутства підприємства залежно від тривалості часу можливого проведення цієї процедури. При цьому початково, застосовуючи стандартну процедуру дискримінантного аналізу, розробляється вираз, який характеризує ймовірність настання банкрутства підприємства і встановлюється його граничне значення, при досягненні якого ймовірність настання банкрутства перестає бути прийнятною. Далі розглядаються граничні значення функції Z для підприємств, відносно яких процедура банкрутства розпочалась у першому, другому або третьому роках проведення дослідження. Для кожного з цих періодів визначається граничне значення визначеної у загальному вигляді функції.

Наприклад, значення показника Z функції Г. Спрінгейта, як відомо, дорівнює 0,862. Під час дослідження визначено, що за умови, що процедура банкрутства підприємства може бути розпочата протягом тільки першого року дослідження, то гранична величина показника Z в даному випадку дорівнює 0,835. Аналогічні розрахунки здійснено для тих підприємств, які були визнані банкрутами протягом двох років з моменту проведення дослідження (для них значення показника Z становить 0,851) та протягом трьох років (для них значення показника Z становить 0,860). Тобто, з деякою часткою умовності припускаємо, що граничне значення функції Г. Спрінгейта для українських підприємств визначається за умови, що процедура банкрутства підприємства може бути розпочата протягом трьох років або більше.

Проведені дослідження мають виключне значення як для прийняття стабілізаційних заходів менеджментом підприємств, так і для рішень щодо взаємодії із компанією з боку постачальників, споживачів та кредиторів.

Список літератури

1. Іщенко М.І. Теорія оцінки фінансово-економічних результатів промислових підприємств: монографія / М.І. Іщенко; Криворізький національний університет. – Криви Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2014. – 422 с.
2. Нусінов В.Я. Прогнозирование и оценка экономических результатов производства в условиях инвестирования и принятия стабилизационных мер в промышленности. – Днепропетровск: Наука и образование. – 1998. – 223 с.
3. Нусінова О.В. Основи оцінки економічної безпеки підприємств: теоретичні та практичні аспекти: монографія / О.В. Нусінова. – К.: ТОВ «ПанТот», 2012. – 412 с.